

Ευρωπαϊκή Ένωση
Περιφερειακή πολιτική

el info regio

| τεύχος 13 | Απρίλιος 2004 | **panorama**

**Όλα τα φώτα στραμμένα
στη διεύρυνση**

Μια νέα εταιρική σχέση για τη συνοχή

Πίνακας περιεχομένων

Όλα τα φώτα στραμμένα στη διεύρυνση

Αναμόρφωση της Ένωσης

Η διεύρυνση συνεπάγεται μια ριζική αναμόρφωση του τρόπου διακυβέρνησης, χρηματοδότησης και των πολιτικών στόχων της Ένωσης. Ο John Bachtler εξετάζει τις προκλήσεις της διεύρυνσης για την ευρωπαϊκή πολιτική συνοχής.

Το ΜΠΔΠ (ISPA) σε δράση: Λεττονία, Λιθουανία, Ρουμανία, Σλοβενία

Τα ευρωπαϊκά ταμεία στην υπηρεσία της περιφέρειας Ποντλάχε (Πολωνία)

ΜΠΔΠ, Phare, Sapard... Η βόρεια Ποντλάχε είναι δικαιούχος εδώ και πολλά έτη κοινοτικών προγραμμάτων που συμβάλλουν στη βελτίωση των υποδομών, του περιβάλλοντος, της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων και της ποιότητας ζωής των κατοίκων αυτής της περιοχής στα ανατολικά σύνορα της νέας Ένωσης. Οι συμμετέχοντες και αυτοί που λαμβάνουν αποφάσεις τηρούν τους κοινοτικούς κανόνες του παιχνιδιού.

Μαρτυρίες: Κύπρος, Εσθονία, Μάλτα

Interreg/Phare ΔΣΣ σε δράση: Βουλγαρία, Ουγγαρία, Τσεχική Δημοκρατία, Σλοβακία

σ. 3

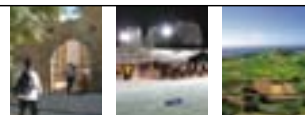
σ. 10

σ. 11

σ. 14

σ. 17

Φωτογραφίες (σελίδες): Ευρωπαϊκή Επιτροπή (1, 4, 5, 6, 7, 8, 9)· υπεύθυνοι των έργων (10, 14, 15, 16, 17)· Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης Augustow (15)· Grzegorz Chelminski (12)· Andrzej Chrobak (12)· Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης Suwalki (13)· Οργανισμός Τουρισμού Μάλτας (16). Εξώφυλλο: Βουδαπέστη (Ουγγαρία) — Η γέφυρα Szechenyi πάνω από το Δούναβη, με φόντο την Πέστη.

Υπεύθυνος έκδοσης: Thierry Daman, ΕΕ, ΓΔ Περιφερειακή Πολιτική.

Το περιοδικό αυτό εκδίδεται στην αγγλική και τη γαλλική γλώσσα σε ανακυκλωμένο χαρτί.

Ο θεματικός φάκελος διατίθεται σε 19 γλώσσες της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον ιστότοπο http://europa.eu.int/comm/regional_policy/index_en.htm

Τα κείμενα της παρούσας έκδοσης δεν έχουν νομική ισχύ.

Διεύρυνση και πολιτική συνοχής της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Αναμόρφωση της Ένωσης

του John Bachtler ⁽¹⁾

Έργο αστικής ανάπτυξης που χρηματοδοτήθηκε στα πλαίσια του Phare στην Augustow (Πολωνία)

Η διεύρυνση συνεπάγεται μια ριζική αναμόρφωση του τρόπου διακυβέρνησης, χρηματοδότησης και των πολιτικών στόχων της Ένωσης.

Ο John Bachtler εξετάζει τις προκλήσεις της διεύρυνσης για την ευρωπαϊκή πολιτική συνοχή.

Μετά από περισσότερα από δέκα έτη μεταρρυθμίσεων και διαπραγματεύσεων, πλησιάζει η 1η Μαΐου 2004, που αποτελεί οικονομικό και πολιτικό ορόσημο για την ΕΕ, η οποία διευρύνεται με δέκα νέα κράτη μέλη —την Τσεχική Δημοκρατία, την Εσθονία, την Κύπρο, την Ουγγαρία, τη Λεττονία, τη Λιθουανία, τη Μάλτα, την Πολωνία, τη Σλοβενία και τη Σλοβακία. Όσον αφορά το μέλλον, η Ρουμανία και η Βουλγαρία ετοιμάζονται να ενταχθούν το 2007· η Τουρκία περιμένει την έναρξη διαπραγματεύσεων άλλες εν δυνάμει υποψήφιες χώρες, όπως είναι η Κροατία, η Μακεδονία, η Βοσνία-Ερζεγοβίνη, η Σερβία και το Μαυροβούνιο, έχουν υποβάλει ή προτίθενται να υποβάλουν υποψηφιότητα προς ένταξη το συντομότερο δυνατό.

Σε αυτό το ιστορικό πλαίσιο της διεύρυνσης, η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει εισέλθει σε μια κρίσιμη περίοδο διαλόγου και

λήψης αποφάσεων για τη μελλοντική διακυβέρνηση, τη χρηματοδότηση και τους πολιτικούς στόχους της Ένωσης.

Τον Μάιο του 2003, η Συνέλευση για το Μέλλον της Ευρώπης παρουσίασε επίσημα ένα μεγάλο φάσμα προτάσεων για τη διαδικασία διαμόρφωσης πολιτικής της ΕΕ, την κατανόηση εξουσιών, τη λειτουργία των ευρωπαϊκών οργάνων και τα συστήματα ψηφοφορίας, με στόχο τη δημιουργία μιας περισσότερο αποτελεσματικής και αξιόπιστης ΕΕ.

Όσον αφορά τη χρηματοδότηση, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε την ανακοίνωσή της σχετικά με τις δημοσιονομικές προοπτικές για την περίοδο μετά το 2006. Αν και δεν υπάρχουν μεγάλα περιθώρια για ριζικές δημοσιονομικές αλλαγές με βάση την απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου των Βρυξελλών για μια σχετικά εκτενή μεταρρύθμιση της κοινής γεωργικής πολιτικής (ΚΓΠ), η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτείνει διάφορους τρόπους αναδιάταξης του προϋπολογισμού της ΕΕ για να επιτευχθούν οι στόχοι της ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας που καθορίστηκαν στη Λισσαβόνα. Άλλοι παράγοντες που επηρεάζουν το διάλογο για τα δημοσιονομικά είναι η μελλοντική ενίσχυση των εξωτερικών συνόρων και μια κοινή πολιτική ασφάλειας και εξωτερικής πολιτικής.

⁽¹⁾ Διευθυντής του European Policies Research Centre, Πανεπιστήμιο του Strathclyde, Γλασκώβη, Ηνωμένο Βασίλειο (<http://www.eprc.strath.ac.uk>).

Τρεις ερωτήσεις προς τον

Péter Balázs

μέλος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Κατά τη γνώμη σας, με ποιο τρόπο συνέβαλε η προενταξιακή φάση στη μείωση των ανισοτήτων σε σχέση με την Ευρώπη των 15;

Όσον αφορά το περιβάλλον και τις μεταφορές, που είναι τομείς στους οποίους τα νέα κράτη μέλη παρουσιάζουν καθυστέρηση, υλοποιήθηκαν σημαντικά έργα με την ενίσχυση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η ποιότητα των υποδομών έχει βελτιωθεί και η διοίκηση του εκάστοτε κράτους έχει μάθει πώς λειτουργεί η πολιτική συνοχής.

Ποια είναι για σας η μεγαλύτερη πρόκληση όσον αφορά την εφαρμογή της πολιτικής για τη συνοχή στα νέα κράτη μέλη κατά την περίοδο 2004-2006;

Η καλή διαχείριση, η εύρεση καλών έργων και η δημιουργία εταιρικών σχέσεων είναι σημαντικές προκλήσεις. Απαιτούν άμεση δράση, εξαιτίας κυρίως του κανόνα αποδέσμευσης «n + 2».

Τι γνώμη έχετε για τις προτάσεις της Επιτροπής όσον αφορά τις νέες δημοσιονομικές προοπτικές και τη μεταρρύθμιση της πολιτικής συνοχής της για την περίοδο μετά το 2006;

Οι προτάσεις αυτές δίνουν λύση στην αύξηση των ανισοτήτων μετά τη διεύρυνση: συγκεντρώνουμε τα ταμεία στις περιφέρειες τις λιγότερο ανεπτυγμένες, ενώ παράλληλα παρέχουμε επαρκείς πόρους πέρα από το στόχο της σύγκλισης. Εκτός από αυτή την παράλληλη προσέγγιση, στηρίζω απόλυτα το στόχο τοποθέτησης της πολιτικής συνοχής στην υπηρεσία της στρατηγικής της Δισσαβόνας. Η πολιτική συνοχής είναι απαραίτητη, ώστε να καταστεί η ευρωπαϊκή οικονομία πιο ανταγωνιστική.

κεφαλής ΑΕΠ που προσεγγίζει ή υπερβαίνει το επίπεδο των φτωχότερων χωρών της ΕΕ των 15 (Κύπρος, Μάλτα, Σλοβενία, Τσεχική Δημοκρατία), το κατά κεφαλής ΑΕΠ των περισσότερων νέων μελών είναι κατώτερο του 60 % του μέσου κατά κεφαλής ΑΕΠ της ΕΕ των 25· στην περίπτωση της Λεττονίας, το ποσοστό αυτό είναι 37 % ⁽²⁾.

Ασφαλώς, τα νέα κράτη μέλη έχουν σημειώσει σημαντική οικονομική πρόοδο τα τελευταία έτη. Αν εξαιρέσουμε την Τσεχική Δημοκρατία, όλες οι υπό ένταξη χώρες παρουσίασαν πραγματική αύξηση του ΑΕΠ που υπερβαίνει τον μέσο όρο της ΕΕ των 15 κατά την περίοδο 1997-2001, με μέσα ετήσια ποσοστά αύξησης που κυμαίνονται από 3,3 % στη Δημοκρατία της Σλοβακίας έως 6,1 % στη Λεττονία. Οι προβλέψεις της ανάπτυξης για την περίοδο 2003-2006 αφορούν παρόμοια ποσοστά (3 έως 6,3 %) παρά τις προβλέψεις ότι θα επιδεινωθούν οι οικονομικοί όροι και θα μεγαλώσει η απόκλιση ανάμεσα στις χώρες της Βαλτικής με τις ισχυρότερες επιδόσεις και στις άλλες υπό ένταξη χώρες.

Παρ' όλα αυτά, ενώ η ολοκλήρωση των ενταξιακών διαπραγματεύσεων αποτελεί σημαντική επιτυχία των νέων κρατών μελών, η διαδικασία μετάβασης δεν έχει ακόμη ολοκληρωθεί ⁽³⁾. Ορισμένα κράτη μέλη δεν

Οι προκλήσεις της διεύρυνσης

Τα βασικά στοιχεία σχετικά με τις επιπτώσεις της διεύρυνσης της ΕΕ στη συνοχή είναι γνωστά. Η διεύρυνση συνεπάγεται αύξηση του πληθυσμού κατά 20 %, αλλά αύξηση μόνο 5 % του ΑΕΠ, με αποτέλεσμα το μέσο κατά κεφαλής ΑΕΠ στην ΕΕ των 25 να μειωθεί κατά περισσότερο από 12 εκατοστιαίες μονάδες. Ενώ ορισμένα νέα κράτη μέλη έχουν κατά

ΟΥΓΓΑΡΙΑ

Έκταση: 93 030 km²

Πληθυσμός: 10 142 000 κάτοικοι
Δείκτης ΑΕΠ ανά κάτοικο (2002):
53 (ΕΕ 15 = 100)

Στρατηγική των διαρθρωτικών ταμείων (2004-2006)

Το κοινοτικό πλαίσιο στήριξης της Ουγγαρίας (1195 εκατ. ευρώ) αποσκοπεί στην ανάπτυξη της ανταγωνιστικότητας του παραγωγικού τομέα, της απασχόλησης και του ανθρώπινου δυναμικού, στη βελτίωση των υποδομών μεταφορών και στην προστασία του περιβάλλοντος και την τοπική ανάπτυξη.

Ουγγαρία: εκπαιδευτικό πρόγραμμα για νέους Αθίγγανους

⁽²⁾ Στοιχεία Eurostat, κατά κεφαλής ΑΕΠ (PPS), 2001. Το κατά κεφαλής ΑΕΠ για τη Βουλγαρία και τη Ρουμανία είναι 29 και 27 % αντίστοιχα.

⁽³⁾ Μεταβατική έκθεση 2003: Ένταξη και περιφερειακή συνεργασία, Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης, Λονδίνο.

έχουν ξεπεράσει ακόμη την καταστροφική κατάρρευση του ΑΕΠ στις αρχές της δεκαετίας του '90. Πράγματι, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της ΕΤΑΑ, το πραγματικό ΑΕΠ της Λετονίας, της Λιθουανίας και της Εσθονίας το 2002 εξακολουθούσε να είναι κατώτερο του ποσοστού του 1989. Παρά τις εντυπωσιακές διαρθρωτικές και θεσμικές μεταρρυθμίσεις, υπάρχουν ελλείψεις στις υπό ένταξη χώρες όσον αφορά την ανάπτυξη των χρηματοοικονομικών αγορών, την αναδιάρθρωση των τομέων στρατηγικής σημασίας (ενέργεια, βαριά βιομηχανία, γεωργία κλπ.), την ποιότητα της δημόσιας διοίκησης και το περιβάλλον και τις επιχειρήσεις. Η πρόσφατη ανάπτυξη έχει ενισχυθεί από την ισχυρή ιδιωτική και δημόσια κατανάλωση, σε βάρος των μεγάλων δημοσιονομικών ελλειμμάτων. Τα δημοσιονομικά ελλείμματα της γενικής κυβέρνησης ανέρχονται μέχρι το 9 % του ΑΕΠ και οι δημόσιες δαπάνες θα υποστούν ισχυρή πίεση, διότι τα νέα κράτη μέλη προετοιμάζονται να ενταχθούν στη ζώνη του ευρώ.

Η κατάσταση της αγοράς εργασίας παρουσιάζει και άλλες προκλήσεις. Το μέσο ποσοστό της ανεργίας ανέρχεται στο 15 % στα νέα κράτη μέλη (και μάλιστα σε μερικά κυμαίνεται μεταξύ 3 έως 6 %). Η αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας συνδέεται με τη στασιμότητα ή τη μείωση της απασχόλησης^(*) η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας δεν ήταν επαρκής για να αντισταθμίσει τις απολύσεις. Το ποσοστό απασχόλησης για τα νέα κράτη μέλη είναι κατά μέσο όρο 56 % (52 % στην Πολωνία), σε σύγκριση με 64 % στην ΕΕ των 15. Οι αγορές εργασίας των νέων κρατών μελών παρουσιάζουν σημαντικές διαρθρωτικές διαφορές σε σύγκριση με αυτές της ΕΕ των 15, και ιδίως υψηλότερο ποσοστό εργαζομένων στη γεωργία (11 % έναντι 3 %) και πολύ μικρότερο ποσοστό απασχολούμενων στον τομέα των υπηρεσιών (28 % έναντι 44 %). Για να μπορέσουν οι υπό ένταξη χώρες να επιτύχουν το στόχο της απασχόλησης του 70 % ο οποίος ορίστηκε στη Λισσαβόνα, οι περισσότερες νέες θέσεις απασχόλησης πρέπει να δημιουργηθούν στον τομέα των υπηρεσιών⁽⁴⁾.

Η οικονομική ανάπτυξη στα νέα κράτη μέλη συνοδεύτηκε από σημαντική διεύρυνση των περιφερειακών ανισοτήτων. Σχεδόν σε όλες τις χώρες, οι πλουσιότερες περιφέρειες παρουσίασαν την ταχύτερη ανάπτυξη, μειώνοντας το αναπτυξιακό χάσμα με την ΕΕ των 15, ενώ στις φτωχότερες περιφέρειες το κατά κεφαλήν ΑΕΠ μειώθηκε σε σχέση με τον μέσο όρο της ΕΕ. Υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ των υπό ένταξη χωρών όσον αφορά την εδαφική τους διάρθρωση και τις προκλήσεις και τις ευκαιρίες της οικονομικής ανάπτυξης, αλλά μπορούμε να διαπιστώσουμε τέσσερα γενικά σχήματα χωρικής ανάπτυξης.

Πρώτον, η ανάπτυξη ήταν μεγαλύτερη στις πρωτεύουσες και σε άλλα σημαντικά αστικά κέντρα. Οι περιφέρειες αυτές κατείχαν ευνοϊκή θέση πριν από τη μεταβατική περίοδο και μπόρεσαν να επιτύχουν ταχεία αναδιάρθρωση και προσαρμογή στις οικονομικές συνθήκες της αγοράς. Οι περιοχές της Πράγας, της Μπρατισλάβας, της Βουδαπέστης και της Βαρσοβίας, παραδείγματος χάρη, παρουσίασαν αύξηση του κατά κεφαλήν ΑΕΠ από 150 έως 220 % σε σχέση με τον αντίστοιχο εθνικό μέσο όρο.

Δεύτερον, υπάρχουν διαφορές ως προς την οικονομική ανάπτυξη μεταξύ των δυτικών και ανατολικών περιφερειών. Ενώ πολλές περιφέρειες που βρίσκονται εγγύτερα στα σύνορα της ΕΕ των 15 μπόρεσαν να ωφεληθούν από επενδύσεις, τον τουρισμό και τη διασυνοριακή συνεργασία, οι περιφέρειες των ανατολικών συνόρων των υπό ένταξη χω-

Τα ευρωπαϊκά ταμεία συγχρηματοδότησαν την παράκαμψη της Μπρατισλάβας (Σλοβακία)

ρών παρουσίασαν κατά κανόνα μικρή βελτίωση της κοινωνικοοικονομικής τους κατάστασης από την αρχή της μεταβατικής περιόδου και μετά, και χαρακτηρίζονται από χαμηλότερα ποσοστά ανάπτυξης, υψηλότερα ποσοστά ανεργίας και δυσμενέστερη διάρθρωση της οικονομίας.

Τρίτον, η εμπειρία της μετάβασης υπήρξε ορισμένες φορές αρνητική για τις μικρές πόλεις και τις αγροτικές περιοχές, οι οποίες δυσκολεύτηκαν σε πολλές περιπτώσεις να προσαρμοστούν στη μετάβαση και επλήγησαν σε μεγάλο βαθμό οικονομικά και κοινωνικά από την αναδιάρθρωση, με περιορισμένες ευκαιρίες για ανάπτυξη.

Τέλος, παρά τις ήδη υπάρχουσες σημαντικές απώλειες θέσεων εργασίας, οι καθυστερήσεις της αναδιάρθρωσης στους τομείς των εξορύξεων, σιδήρου και χάλυβα, ενέργειας και άλλων βαριών βιομηχανιών έχουν ως αποτέλεσμα πολλές πρώην βιομηχανικές περιοχές να εξακολουθούν να αποτελούν σοβαρές οικονομικές, κοινωνικές, πολιτικές και περιβαλλοντικές προκλήσεις για τη διαδικασία μετασχηματισμού.

Κατά την τελευταία δεκαετία, τα νέα κράτη μέλη έχουν δώσει, σε διαφορετικό βαθμό, μεγάλη προτεραιότητα στα

(⁴) Στοιχεία της Eurostat. Havlik, P: Διεύρυνση της ΕΕ: ανάπτυξη, ανταγωνιστικότητα και προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα μελλοντικά κράτη μέλη, Ινστιτούτο Διεθνών Οικονομικών Σπουδών της Βιέννης, 2003.

θέματα περιφερειακής πολιτικής. Λαμβάνοντας προενταξιακές ενισχύσεις στο πλαίσιο του Phare, του ISPA και του Sapard, συνολικού ύψους 3 δισ. ευρώ περίπου κατά την περίοδο 2000-2006, οι υπό ένταξη χώρες προέβλεψαν σε μεταρρυθμίσεις των τοπικών και περιφερειακών διοικήσεων, έτσι ώστε να μεταβιβάσουν στις περιφερειακές αρχές περισσότερες αρμοδιότητες (στις μεγαλύτερες χώρες) και πραγματοποιήσαν επενδύσεις σε θεσμικό επίπεδο για την περιφερειακή ανάπτυξη. Από το τέλος της δεκαετίας του '90, η περιφερειακή πολιτική απέκτησε νομική βάση και κάθε χώρα έχει ιεραρχήσει έννοιες, στρατηγικές, σχέδια και προγράμματα περιφερειακής ανάπτυξης τα οποία υλοποιούνται με ένα μεγάλο φάσμα μέτρων προς όφελος των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και των επιχειρήσεων.

Έχοντας στη διάθεσή τους σημαντικές χρηματοδοτήσεις στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής της ΕΕ, τα νέα κράτη μέλη αντιμετωπίζουν σημαντικές επιλογές πολιτικής. Παράλληλα, έχουν ανάγκη από εθνικές πολιτικές περιφερειακής ανάπτυξης που να στηρίζουν όλες τις περιφέρειες να αξιοποιήσουν το αναπτυξιακό δυναμικό, και ιδίως τις περιφέρειες που είναι οι «κινητήριες δυνάμεις» της ανάπτυξης. Ταυτόχρονα, χρειάζονται διαρθρωτικές πολιτικές για να επιταχυνθεί η προσαρμογή των παλιών βιομηχανικών περιοχών και η ανάπτυξη των απομακρυσμένων, των φτωχότερων και των διαρθρωτικά καθυστερημένων περιφερειών, και ιδίως των περιφερειών των ανατολικών συνόρων των υπό ένταξη χωρών. Για την αντιμετώπιση αυτών των ζητημάτων, στις πολιτικές

Κατάρτιση επιχειρηματιών στη Σλοβακία

προτεραιότητες των μελλοντικών διαρθρωτικών ταμείων και του Ταμείου Συνοχής περιλαμβάνονται: η ανάπτυξη των βασικών υποδομών σε τομείς όπου οι υφιστάμενες υποδομές δεν επαρκούν για να καλύψουν τις αυξημένες ανάγκες, η προώθηση της μεγαλύτερης κινητικότητας των εργαζομένων και της κατάρτισης σε τεχνολογικές, διαχειριστικές και επιχειρηματικές δεξιότητες¹ οι επενδύσεις στον τομέα του περιβάλλοντος για να αντιμετωπιστούν τα προβλήματα που συσσωρεύσε το παρελθόν και να ικανοποιηθούν οι απαιτήσεις των οδηγιών της ΕΕ² οι επενδύσεις στην Ε & ΤΑ, ιδίως από τις επιχειρήσεις, και η ανάπτυξη των ΜΜΕ, ιδίως των πολύ μικρών εταιρειών παροχής υπηρεσιών που αντιπροσωπεύουν πολλές θέσεις εργασίας στον τριτογενή τομέα.

Πολιτική συνοχής της ΕΕ: 2004-2006

Για την περίοδο 2004-2006, εγκρίθηκε πλαίσιο χρηματοδότησης για τη διεύρυνση κατά τη δανική προεδρία στο τέλος του 2002. Η συμφωνία διεύρυνσης, που είχε στόχο να εξασφαλίσει ότι κάθε νέο κράτος μέλος θα βρίσκεται σε καλύτερη δημοσι-

ΣΛΟΒΑΚΙΑ

Έκταση: 48 845 km²

Πληθυσμός: 5 379 000 κάτοικοι

Δείκτης ΑΕΠ ανά κάτοικο (2002):
47 (ΕΕ 15 = 100)

Στρατηγική των διαρθρωτικών ταμείων (2004-2006)

Η Σλοβακία κατανέμει τους χρηματοδοτικούς πόρους της (1041 εκατ. ευρώ) σε τέσσερα επιχειρησιακά προγράμματα που αφορούν τη βιομηχανία και τις υπηρεσίες, το ανθρώπινο δυναμικό, τις βασικές υποδομές καθώς και τη γεωργία και την αγροτική ανάπτυξη, αντίστοιχα.

Πιστώσεις για διαρθρωτικές δράσεις στα νέα κράτη μέλη: 2004-2006 (εκατ. ευρώ σε τρέχουσες τιμές)

Χώρα	Στόχος 1	Στόχος 2	Στόχος 3	Interreg	EQUAL	Ταμείο Συνοχής ⁽¹⁾	Σύνολο
Τσεχική Δημοκρατία	1 454,27	71,30	58,79	68,68	32,10	936,05	2 621,19
Εσθονία	371,36	0,00	0,00	10,60	4,07	309,03	695,06
Κύπρος ⁽²⁾	0,00	28,02	21,95	4,30	1,81	53,94	113,44
Λεττονία	625,57	0,00	0,00	15,26	8,03	515,43	1 164,29
Λιθουανία	895,17	0,00	0,00	22,49	11,87	608,17	1 537,70
Ουγγαρία	1 995,72	0,00	0,00	68,68	30,29	1 112,67	3 207,36
Μάλτα	63,19	0,00	0,00	2,37	1,24	21,94	88,74
Πολωνία	8 275,81	0,00	0,00	221,36	133,93	4 178,60	12 809,70
Σλοβενία	237,51	0,00	0,00	23,65	6,44	188,71	456,31
Σλοβακία	1 041,04	37,17	44,94	41,47	22,27	570,50	1 757,39
Σύνολο	14 959,64	136,49	125,68	478,86	252,05	8 495,04	24 451,18

⁽¹⁾ Κατά μέσο όρο.

⁽²⁾ Περιλαμβανομένου του Χρηματοδοτικού Μέσου Προσανατολισμού της Αλιείας (ΧΜΠΑ).

ονομική θέση μετά την ένταξη σε σύγκριση με το παρελθόν, περιέλαβε πρόσθετες χρηματοδοτήσεις για να ικανοποιηθούν οι απαιτήσεις του Schengen και να μπορέσουν τα νέα κράτη μέλη να καταβάλουν απευθείας πληρωμές στους αγρότες και εγκρίθηκε μια χρηματοδοτική διευκόλυνση άμεσης εκταμίευσης για την Πολωνία αξίας έως και 1 δισ. ευρώ.

Το τελικό συνολικό ποσό χρηματοδότησης της διεύρυνσης εξακολουθεί να βρίσκεται εντός του ανώτατου ορίου των αναλήψεων υποχρεώσεων και πληρωμών που ορίστηκε από την ΕΕ στη συμφωνία του Βερολίνου του 1999.

Όσον αφορά τις διαρθρωτικές δράσεις, πρέπει να επισημανθούν διάφορα στοιχεία. Πρώτον, η Πολωνία είναι κατά πολύ ο μεγαλύτερος αποδέκτης κεφαλαίων για διαρθρωτικές δράσεις, που αντιπροσωπεύουν περίπου το 52 % των πιστώσεων υποχρεώσεων. Δεύτερον, το ποσοστό συμμετοχής του Ταμείου Συνοχής είναι πολύ σημαντικότερο από το ποσοστό συμμετοχής του στα σημερινά κράτη μέλη: αντιπροσωπεύει ποσοστό άνω του ενός τρίτου των πιστώσεων υποχρεώσεων, σε σύγκριση με 18 % για τα σημερινά τέσσερα δικαιούχα κράτη μέλη. Ένα τρίτο στοιχείο είναι το υψηλότερο ποσοστό χρηματοδότησης του στόχου 1 εντός των πιστώσεων των διαρθρωτικών ταμείων. Το ποσοστό αυτό υπερβαίνει το 93 % των συνολικών κεφαλαίων σε σύγκριση με το σημερινό ποσοστό που είναι ελαφρώς χαμηλότερο του 70 % στις χρηματοδοτήσεις για την ΕΕ των 15. Αυτό οφείλεται προφανώς στο γεγονός ότι το 92 % περίπου του πληθυσμού των νέων κρατών μελών πληρούν τα κριτήρια του στόχου 1. Τέλος, οι κατά κεφαλήν χρηματοδοτήσεις για τα νέα κράτη μέλη είναι σημαντικά χαμηλότερες από τις χρηματοδοτήσεις για τα φτωχότερα μέλη της ΕΕ των 15. Μετά την εφαρμογή του ανώτατου ορίου του 4 % του ΑΕΠ, η κατά κεφαλήν ενίσχυση για διαρθρωτικές δαπάνες στα νέα κράτη μέλη εκτιμάται ότι θα ανέρχεται σε 137 ευρώ κατά κεφαλήν το 2006, σε σύγκριση με 231 ευρώ κατά κεφαλήν για τις σημερινές τέσσερις χώρες της συνοχής.

Συνεπώς, για την περίοδο 2004-2006, η ΕΕ έχει διαθέσει για τη διεύρυνση ποσό 40,7 δισ. ευρώ, εκ των οποίων 21,8 δισ. ευρώ για την πολιτική συνοχής (14,7 δισ. ευρώ για τα διαρθρωτικά ταμεία και 7,1 δισ. ευρώ για το Ταμείο Συνοχής, σε τιμές 1999). Όλα τα νέα κράτη μέλη θα είναι δικαιούχοι χρηματοδοτήσεων της ΕΕ και η εδαφική κάλυψη της ενίσχυσης θα αυξηθεί από το σημερινό 40 % του πληθυσμού της ΕΕ των 15 σε 49,5 % στην ΕΕ των 25. Το σύνολο σχεδόν της ενίσχυσης των διαρθρωτικών ταμείων θα διατεθεί μέσω προγραμμάτων του στόχου 1, με εξαίρεση ορισμένα μικρά προγράμματα των στόχων 2 και 3 για την Κύπρο και για την

Πράγα και για την Μπρατισλάβα καθώς και χρηματοδοτήσεις για τις πρωτοβουλίες Interreg και EQUAL. Το 61 % περίπου των πόρων των διαρθρωτικών ταμείων προγραμματίζεται να δαπανηθεί για το ΕΤΠΑ, το 25 % για το ΕΚΤ, το 12 % για το ΕΓΤΠΕ και το 2,4 % για το Χρηματοδοτικό Μέσο Προσανατολισμού της Αλιείας (ΧΜΠΑ).

Τα νέα κράτη μέλη αντιμετωπίζουν σημαντικές θεσμικές προκλήσεις για να εφαρμόσουν την πολιτική συνοχής της ΕΕ. Παρά την πολύτιμη πείρα που απέκτησαν κατά την προενταξιακή περίοδο, οι εκθέσεις της ΕΕ δείχνουν ότι η ικανότητα προγραμματισμού για τη διαχείριση και την υλοποίηση των διαρθρωτικών μέσων διακρίνεται από προβλήματα όπως η ανεπαρκής στρατηγική διοίκηση, ο ανεπαρκής διυπουργικός συντονισμός, οι καθυστερήσεις στη δημιουργία συστημάτων παρακολούθησης και κυρίως ο ανεπαρκής προγραμματισμός δημιουργίας έργων που θα μπορούσε να υπονομεύσει την έγκαιρη απορρόφηση κεφαλαίων. Η ικανότητα απορρόφησης διακρίνεται επίσης από την έλλειψη ειδικευμένου προσωπικού, την ανεπαρκή επικοινωνία ανάμεσα στις διάφορες βαθμίδες της διοίκησης και από ορισμένες αδυναμίες των χρηματοδοτούμενων από το Phare προπαρασκευαστικών προγραμμάτων. Η ικανότητα συμμετοχής των περιφερειακών αρχών στον προγραμματισμό παρουσιάζει μεγάλες διαφορές, ενώ η ετοιμότητα των τοπικών αρχών και των ΜΚΟ φαίνεται να είναι περιορισμένη ή ανύπαρκτη. Τέλος, ενδέχεται να υπάρξουν προβλήματα συγχρηματοδότησης εξαιτίας δημοσιονομικής στενότητας και έλλειψης χρηματοδοτικών πόρων των πιθανών δικαιούχων. Παρ' όλα αυτά, η περίοδος 2004-2006 παρέχει σημαντική ευκαιρία για μάθηση, και η εμπειρία ορισμένων νέων κρατών μελών κατά το παρελθόν (Αυστρία, Φινλανδία, Σουηδία) δείχνει ότι μπορεί να αποκτηθεί γρήγορα πρακτική εμπειρία για αποτελεσματικό προγραμματισμό.

Πολιτική συνοχής της ΕΕ: 2007 +

Η μελλοντική πολιτική συνοχής της ΕΕ μετά το 2006 είναι πολύ λιγότερο σαφής. Στην παρατεταμένη περίοδο προς

ΤΣΕΧΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Έκταση: 78 866 km²

Πληθυσμός: 10 203 000 κάτοικοι

Δείκτης ΑΕΠ ανά κάτοικο (2002):
62 (ΕΕ 15 = 100)

Στρατηγική των διαρθρωτικών ταμείων (2004-2006)

Στην Τσεχική Δημοκρατία, το κοινοτικό πλαίσιο στήριξης για το στόχο 1, που καλύπτει το σύνολο της χώρας με εξαίρεση την περιφέρεια της Πράγας, ανέρχεται σε 1,45 δισ. ευρώ. Θα υλοποιείται μέσω πέντε επιχειρησιακών προγραμμάτων: βιομηχανίας και επιχειρήσεων, υποδομών, ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού, αγροτικής ανάπτυξης και πολυλειτουργικότητας της γεωργίας. Εξάλλου, το ΕΕΠ του στόχου 2 για την περιφέρεια της Πράγας (71 εκατ. ευρώ) αποσκοπεί κυρίως στη βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος.

Ένταξη στην επαγγελματική ζωή στην Τσεχική Δημοκρατία

Κτηνιατρικός έλεγχος στη Λεττονία

την τρίτη έκθεση για τη συνοχή υπήρξε εκτενής και ελεύθερος διάλογος μεταξύ των ευρωπαϊκών οργάνων, των κρατών μελών και των περιφερειακών και τομεακών ομάδων συμφερόντων και υπάρχουν προφανώς αντικρουόμενες απόψεις τόσο για τους δημοσιονομικούς πόρους που πρέπει να διατεθούν για την πολιτική συνοχής της ΕΕ, όσο και για τους προτιμώμενους τρόπους διάθεσης και διαχείρισης των πόρων. Υπάρχει, ωστόσο, συναίνεση για το ότι οι πόροι θα πρέπει να συγκεντρωθούν στις λιγότερο αναπτυγμένες περιοχές της ΕΕ.

Ένα σημαντικό ζήτημα για ορισμένες χώρες της συνοχής και άλλες περιφέρειες είναι ότι έπαψαν να είναι επιλέξιμες για καθαρά στατιστικούς λόγους (έχουν υπερβεί το στατιστικό όριο υπαγωγής στο στόχο 1), γεγονός που επηρεάζει περίπου 18,5 εκατ. κατοίκους στην ΕΕ των 25. Οι περιφέρειες αυτές ζητούν μεταχείριση που να είναι συγκρίσιμη με αυτή των περιφερειών που είναι επιλέξιμες για το στόχο 1. Ορισμένα κράτη μέλη θα επιθυμούσαν επίσης οι περιφέρειες που παύουν να υπάγονται στο στόχο 1 να υπόκεινται σε ευνοϊκό μεταβατικό καθεστώς, για περίοδο μέχρι πέντε έτη.

Οι φτωχότερες περιοχές της ΕΕ λαμβάνουν επίσης σημαντική ενίσχυση και από το Ταμείο Συνοχής. Εάν εφαρμοστεί το όριο του 90 % του ακαθάριστου εθνικού προϊόντος (ΑΕΠ) στην ΕΕ των 25, όλα τα νέα κράτη μέλη εκτός από την Κύπρο θα είναι επιλέξιμα. Από τους σημερινούς δικαιούχους, εκτιμάται ότι η Ελλάδα και η Πορτογαλία θα εξακολουθήσουν να είναι επιλέξιμες, αλλά η Ισπανία βρίσκεται στο όριο της επιλεξιμότητας και είναι πιθανό να αποκλεισθεί λόγω στατιστικού αποτελέσματος, χωρίς ειδικές διατάξεις. Η Ιρλανδία θα αποκλεισθεί οπωσδήποτε. Πολλά από τα νέα κράτη μέλη θα επιθυμούσαν να συνεχισθεί η χορήγηση υψηλότερων ποσοστών χρηματοδότησης στο πλαίσιο του Ταμείου Συνοχής, όπως κατά την περίοδο 2004-2006.

Το πλέον αμφιλεγόμενο ζήτημα, όπως προαναφέρθηκε είναι αν και κατά πόσο θα χορηγούνται κοινοτικές χρηματοδοτήσεις εκτός του στόχου 1. Σύμφωνα με τις προτάσεις της Επιτροπής, η μελλοντική χρηματοδότηση για το στόχο 2 θα εστιάζεται στην ανάπτυξη και την ανταγωνιστικότητα· θα είναι επιλέξιμες όλες οι περιοχές που δεν καλύπτονται από τον στόχο 1, ενώ τα κράτη μέλη θα είναι υπεύθυνα να καθο-

ΛΕΤΤΟΝΙΑ

Έκταση: 64 589 km²

Πληθυσμός: 2 332 000 κάτοικοι

Δείκτης ΑΕΠ ανά κάτοικο (2002):

35 (ΕΕ 15 = 100)

Στρατηγική των διαρθρωτικών ταμείων (2004-2006)

Η Λεττονία πρόκειται να εφαρμόσει πρόγραμμα (626 εκατ. ευρώ) που βασίζεται σε τέσσερις προτεραιότητες: την εδαφική συνοχή, τις καινοτόμες επιχειρήσεις, την απασχόληση και την κατάρτιση, την αγροτική ανάπτυξη και την αλιεία.

ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ

Έκταση: 65 200 km²

Πληθυσμός: 3 463 000 κάτοικοι

Δείκτης ΑΕΠ ανά κάτοικο (2002):

39 (ΕΕ 15 = 100)

Στρατηγική των διαρθρωτικών ταμείων (2004-2006)

Το λιθουανικό πρόγραμμα (895 εκατ. ευρώ) επικεντρώνεται στη βελτίωση των υποδομών, την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού, την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων, την αγροτική ανάπτυξη, τη γεωργία και την αλιεία.

Εργαστήριο χημείας στη Σλοβενία

ρίσουν τη γεωγραφική συγκέντρωση και τον τρόπο εφαρμογής της ενίσχυσης. Έχουν προταθεί και διαφορετικά συστήματα ενισχύσεων, ιδίως από το Ηνωμένο Βασίλειο.

Συμπεράσματα

Η διεύρυνση θέτει σημαντικές προκλήσεις για την οικονομική και κοινωνική συνοχή της ΕΕ. Για να επιτευχθεί συνοχή ανάμεσα στα νέα και τα σημερινά κράτη μέλη, είναι γενικά παραδεκτό ότι θα απαιτηθεί σημαντική και διαρκής δέσμευση από την ΕΕ προς τις υπό ένταξη χώρες για περίοδο 30 έως 40 ετών, ενώ ταυτόχρονα θα δοθεί η δυνατότητα στα φτωχότερα κράτη μέλη της ΕΕ των 15 να κάνουν μεγαλύτερα βήματα για να καλύψουν το αναπτυξιακό χάσμα με τις πλουσιότερες χώρες. Για να εξασφαλιστεί η άριστη χρησιμοποίηση αυτής της ενίσχυσης, πρέπει να συναχθούν σημαντικά συμπεράσματα από την πρόσφατη έρευνα αξιολόγησης σχετικά με τις διαφορετικές επιπτώσεις της χρηματοδότησης της ΕΕ και το πλαίσιο πολιτικής εντός του οποίου εφαρμόζεται.

Ακόμη λιγότερο βέβαιο είναι το αν και κατά πόσο η πολιτική συνοχής της ΕΕ θα συνεχισθεί εκτός των λιγότερο αναπτυγμένων χωρών και περιφερειών. Ένα βασικό ζήτημα είναι η σχέση μεταξύ των δύο στόχων για ανταγωνιστικότητα και συνοχή της ΕΕ. Αφενός υπάρχει σαφής πίεση να αποδεσμευθεί η ΕΕ από χρηματοδοτήσεις εκτός του στόχου 1 και να επικεντρωθεί στην προώθηση της ευρωπαϊκής ανάπτυξης και ανταγωνιστικότητας, επιδιώκοντας το πρόγραμμα

δράσης της Λισαβόνας, μέσω επενδύσεων στην Ε & ΤΑ, της καινοτομίας, της ανώτατης εκπαίδευσης, της βελτίωσης των δεξιοτήτων και της δημιουργίας δικτύων. Από την άλλη πλευρά, υπάρχει ανησυχία ότι θα μειωθούν οι ενισχύσεις της ΕΕ για τη συνέχιση της διαρθρωτικής ανασυγκρότησης των βιομηχανικών και αγροτικών περιοχών.

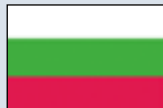
Η ανησυχία αυτή επιτείνεται από το γεγονός ότι σε πολλές πλούσιες χώρες μετατοπίζεται το κέντρο βάρους των εθνικών πολιτικών περιφερειακής ανάπτυξης από τις «προβληματικές περιοχές», στις οποίες εστιάζονταν κατά παράδοση, προκειμένου να χορηγηθεί ενίσχυση σε όλες τις περιφέρειες μιας χώρας. Αξίζει να επισημανθεί ότι οι ανισότητες στο εσωτερικό των κρατών μελών διευρύνονται κατά τα τελευταία έτη: οι νέες περιφερειακές πολιτικές ενδέχεται να συμβάλουν στην εθνική και (εν μέρει) περιφερειακή ανάπτυξη και την ανταγωνιστικότητα, αλλά με ακόμη μεγαλύτερη περιφερειακή ανισότητα στο εσωτερικό των χωρών. Πολλές περιφέρειες επιθυμούν επίσης να διατηρήσουν αυτό που αντιλαμβάνονται ως προστιθέμενη αξία η οποία συνδέεται με τα διαρθρωτικά ταμεία —εταίρική σχέση, στρατηγικός σχεδιασμός, πολυετής προγραμματισμός, ανταλλαγή εμπειριών— αν και τα στοιχεία αυτά εντάσσονται ολοένα και περισσότερο και στις εθνικές πολιτικές περιφερειακής ανάπτυξης.

Τέλος, οι επιπτώσεις της μεταρρύθμισης της πολιτικής συνοχής της ΕΕ δεν είναι δυνατό να εξετάζονται μεμονωμένα. Για πολλές αγροτικές περιοχές, τα έσοδα από την ΚΓΠ είναι σημαντικότερα από τις χρηματοδοτήσεις των διαρθρωτικών ταμείων, και το κρίσιμο ζήτημα είναι η μελλοντική χρηματοδότηση της πολιτικής αγροτικής ανάπτυξης στο πλαίσιο του «δεύτερου πυλώνα». Γενικότερα, ο έλεγχος των κρατικών ενισχύσεων είναι σημαντικός παράγοντας που συμβάλλει στη συνοχή. Υπάρχουν βάσιμες ανησυχίες μεταξύ των κρατών μελών ως προς την ανάγκη να υπάρξει μεγαλύτερη επικουρικότητα και ευελιξία κατά τη χρησιμοποίηση των περιφερειακών ενισχύσεων, ιδίως σε περιφέρειες οι οποίες, σε διαφορετική περίπτωση, θα έπαυαν να είναι επιλέξιμες τόσο για τα διαρθρωτικά ταμεία όσο και για τις περιφερειακές ενισχύσεις. Ταυτόχρονα, είναι σημαντικό να μην υπονομευθεί η πρόοδος που σημειώθηκε κατά τις τελευταίες δύο δεκαετίες όσον αφορά τη μείωση του ανταγωνισμού των επιδοτήσεων και την «εξομοίωση των όρων ανταγωνισμού».

Περισσότερες πληροφορίες

http://europa.eu.int/abc/governments/new_eu_members/index_el.htm

ΣΛΟΒΕΝΙΑ	
Έκταση: 20 273 km ² Πληθυσμός: 1 995 000 κάτοικοι Δείκτης ΑΕΠ ανά κάτοικο (2002): 69 (ΕΕ 15 = 100)	
Στρατηγική των διαρθρωτικών ταμείων (2004-2006) Η Σλοβενία (237,5 εκατ. ευρώ) προτίθεται να επικεντρωθεί σε τρεις προτεραιότητες: να ευνοήσει την ανταγωνιστικότητα του παραγωγικού τομέα, να αναπτύξει το ανθρώπινο δυναμικό και την απασχόληση, να αναδιαρθρώσει τη γεωργία, τη δασοκομία και την αλιεία.	

ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	
Έκταση: 110 910 km ² Πληθυσμός: 7 846 000 κάτοικοι Δείκτης ΑΕΠ ανά κάτοικο (2002): 26 (ΕΕ 15 = 100)	

ΡΟΥΜΑΝΙΑ	
Έκταση: 237 500 km ² Πληθυσμός: 21 773 000 κάτοικοι Δείκτης ΑΕΠ ανά κάτοικο (2002): 27 (ΕΕ 15 = 100)	

ΛΕΤΤΟΝΙΑ

Διαχείριση των οικιακών αποβλήτων στο Βεντσπίλς

Συνολικό κόστος: 6 190 000 ευρώ
Συνεισφορά ΕΕ: 3 033 100 ευρώ

«Η περιοχή του Βεντσπίλς (60 000 κάτοικοι) στην ακτή της Βαλτικής δεν διαθέτει χώρους υγειονομικής ταφής απορριμμάτων, και οι υφιστάμενοι 13 χώροι απόρριψης λειτουργούν χωρίς την τήρηση περιβαλλοντικών κανόνων. Το παρόν έργο του ΜΠΑΠ αφορά την κατασκευή μιας εγκατάστασης και μιας αποθήκης διαμετακόμισης επικίνδυνων αποβλήτων, τη βελτίωση της οδού πρόσβασης, την αγορά του απαραίτητου εξοπλισμού (περιέκτες, απορριματοφόρα, συμπυκνωτής κλπ.), τη χρηματοδότηση μιας εκστρατείας ενημέρωσης του κοινού, τη δημιουργία ενός μηχανισμού παρακολούθησης των υπογείων και επιφανειακών υδάτων, το κλείσιμο και την εξυγίανση των σημερινών χωματερών (έκταση περίπου 31 ha), την εισαγωγή επιλεκτικής συλλογής και ανακύκλωσης χαρτιού, χαρτονιού, γυαλιού και μετάλλων.»

Anita Bisofa, υπεύθυνος έργου, Υπουργείο Περιβάλλοντος της Δημοκρατίας της Λεττονίας
anita.bisofa@vidm.gov.lv

ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ

Ενίσχυση του οδοστρώματος της εθνικής οδού Βίλνα—Κάουνας—Κλαπέιντα

Συνολικό κόστος: 27 170 000 ευρώ
Συνεισφορά ΕΕ: 20 380 000 ευρώ

«Η εθνική οδός Βίλνα—Κάουνας—Κλαπέιντα (μήκος 293,3 km), ένας από τους σημαντικότερους οδικούς άξονες της Λιθουανίας, δεν ικανοποιεί τα ευρωπαϊκά πρότυπα και η αύξηση της κυκλοφορίας προκαλούσε την ταχεία υποβάθμιση του οδοστρώματος. Αυτό το πρώτο έργο οδοποιίας που χρηματοδοτήθηκε από το ΜΠΑΠ αφορούσε την ενίσχυση του οδοστρώματος και των παράπλευρων οδών σε τμήματα μήκους 37 km, την πλήρη ανακατασκευή της επίστρωσης σε μήκος 119 km, την επισκευή 27 γεφυρών και οδογεφυρών, τη βελτίωση της ασφάλειας (παρακαμπτήριες οδοί, σηματοδότηση, διαγράμμιση του οδοστρώματος κλπ.). Τα έργα ολοκληρώθηκαν τον Δεκέμβριο του 2002.»

Gintautas Predkelis, Υπουργείο Μεταφορών και Επικοινωνιών της Λιθουανίας
gintas.tid@transp.lt

ΡΟΥΜΑΝΙΑ

Επεξεργασία των λυμάτων της Κραϊόβας

Συνολικό κόστος: 70 378 000 ευρώ
Συνεισφορά ΕΕ: 52 783 500 ευρώ

«Η Κραϊόβα (με πληθυσμό 320 000 κατοίκους), μια από τις μεγαλύτερες πόλεις της Ρουμανίας, δεν διαθέτει πλέον μονάδα καθαρισμού. Το αποχετευτικό δίκτυο είναι επίσης ατελές. Τα λύματα χύνονται χωρίς καμία επεξεργασία είτε σε μια κοίτη που διασχίζει την Κραϊόβα είτε σε μια μικρή λίμνη, η οποία βρίσκεται σε ένα χώρο αναψυχής και στη συνέχεια εισδύουν στον Jiu, ένα παραπόταμο του Δούναβη. Το έργο περιλαμβάνει τρία τμήματα: αποκατάσταση και εκσυγχρονισμό της μονάδας καθαρισμού λυμάτων, την επιμήκυνση του αποχετευτικού δικτύου, την παροχή τεχνικής βοήθειας και διοικητικής υποστήριξης.»

Daniela Beuroan, μονάδα του ΜΠΑΠ για τις περιβαλλοντικές υποδομές, Υπουργείο Οικονομίας της Ρουμανίας
bdana@cfcu.ansit.ro

ΣΛΟΒΕΝΙΑ

Εκσυγχρονισμός της σιδηροδρομικής γραμμής Λουμπλιάνα—Ζιντάνι Μοστ—Μαριμπόρ

Συνολικό κόστος: 25 803 500 ευρώ
Συνεισφορά ΕΕ: 10 063 365 ευρώ

«Το έργο αφορά την ανακαίνιση, μέχρι τον Δεκέμβριο του 2006, γραμμών μήκους 22,1 km σε πέντε σταθμούς και σε δύο τμήματα της σιδηροδρομικής γραμμής (Hoce — MB Tezno και MB Tezno — Maribor). Αφορά τη δημιουργία υποδομών προσαρμοσμένων στην κυκλοφορία τρένων υψηλής ταχύτητας και την προώθηση των διατροπικών μεταφορών. Το έργο θα συμβάλει στην κατάρτιση των ορίων ταχύτητας που προκαλούν συμφόρηση και θα επιτρέψει στα τρένα να αναπτύξουν ταχύτητα 160 km την ώρα στα αναβαθμισμένα τμήματα του δικτύου με 22,5 τόνους ανά άξονα. Ο εκσυγχρονισμός αυτός, που πραγματοποιήθηκε στην υπάρχουσα γραμμή, δεν έχει αρνητική περιβαλλοντική επίπτωση.»

Breda Kriznar, Υπουργείο Μεταφορών της Σλοβενίας
breda.kriznar@gov.si

Τα ευρωπαϊκά ταμεία στην υπηρεσία της περιφέρειας Ποντλάχε (Πολωνία)

Στήνοντας το σκηνικό της ανάπτυξης

ΜΠΑΠ, Phare, Sapard... Η βόρεια Ποντλάχε είναι δικαιούχος εδώ και πολλά έτη κοινοτικών προγραμμάτων που συμβάλλουν στη βελτίωση των υποδομών, του περιβάλλοντος, της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων και της ποιότητας ζωής των κατοίκων αυτής της περιοχής στα ανατολικά σύνορα της νέας Ένωσης. Οι συμμετέχοντες και αυτοί που λαμβάνουν τις αποφάσεις τηρούν τους κοινοτικούς κανόνες του παιχνιδιού.

Μια χώρα με λίμνες και ποτάμια

«Λοιπόν, δεν πιστεύετε ότι είναι έτοιμοι να ενταχθούν στην Ευρωπαϊκή Ένωση;», ρωτάει με μια δόση χιούμορ και προκλητικής διάθεσης ο Andrzej Chrobak, επικεφαλής σύμβουλος για τη διακρατική συνεργασία του Οργανισμού Αναδιάρθρωσης και Εκσυγχρονισμού της Γεωργίας (ARIMR) που διαχειρίζεται το πρόγραμμα Sapard⁽⁵⁾ στην Πολωνία. Συνοδεύει τον γάλλο συνομιλητή του κατά την επίσκεψή του σε αρκετές γεωργικές εκμεταλλεύσεις που συμμετέχουν στο πρόγραμμα. Σ' αυτές ανήκει και η εκμετάλλευση των Jadwiga και Zdzislaw Sidorek, κτηνοτρόφων του Jeleniewo, οι οποίοι μπόρεσαν, χάρη σε ενίσχυση 12 400 ευρώ από το Sapard, να εξοπλίσουν με ευρωπαϊκές προδιαγραφές τη νέα τους κτηνοτροφική εγκατάσταση ελεύθερης βοσκής 35 αγελάδων. «Έχουμε υποβάλει και δεύτερη αίτηση», ανέφερε ο Zdzislaw, «για 10 000 ευρώ, που αυτή τη φορά θα διαθέσουμε για την αγορά στρωμάτων ενός νέου τύπου για την ευζωία των ζώων». Η μέθοδος των Sidorek είναι χαρακτηριστική των νέων πολωνών γεωργών που είναι αποφασισμένοι να διατηρήσουν και να αναπτύξουν την εκμετάλλευσή τους μετά την ένταξη της χώρας τους στην Ένωση. «Είναι πραγματικοί επιχειρηματίες, με ισχυρή βούληση, χωρίς συμπλέγματα και ανοικτοί στην

καινοτομία», επιβεβαιώνει ο Grzegorz Chelminski του περιφερειακού παραρτήματος του ARIMR.

Βρισκόμαστε στο βόρειο τμήμα της περιφέρειας (voivodie) Ποντλάχε, και πιο συγκεκριμένα στις επαρχίες Augustow, Suwalki, Grajewo και Sejny, στο βορειοανατολικό άκρο της Πολωνίας, στα τριεθνή σύνορα Πολωνίας/Λευκορωσίας/Λιθουανίας. Η περιοχή βρίσκεται πάρα πολύ κοντά στον ρωσικό θύλακα του Καλίνινγκραντ. Στην περιοχή αυτή, η εκτροφή ζώων γαλακτοπαραγωγής αποτελεί την κυριότερη γεωργική δραστηριότητα. Το Sapard χρηματοδοτεί κατά κύριο λόγο επενδύσεις που αποσκοπούν στη βελτίωση της παραγωγής και την περιβαλλοντική διαχείριση των εκμεταλλεύσεων γαλακτοπαραγωγής: υλικό ενσίρωσης, μηχανές άμελης, μονάδες επεξεργασίας ζωικών αποβλήτων, λιπασματοδιανομείς κλπ. Ο μόνος φόβος των Sidorek: «Να είμαστε οι μόνοι παραγωγοί γαλακτοκομικών της περιοχής που τηρούν με τις ευρωπαϊκές προδιαγραφές, με κίνδυνο να κλείσει η επιχείρησή μας λόγω έλλειψης αποδοτικότητας. Εδώ βασιλεύει η αναβλητικότητα: πολλοί γεωργοί θα αποφασίσουν μετά την ένταξη αν θα συνεχίσουν ή θα σταματήσουν να ασκούν τη δραστηριότητά τους.»

⁽⁵⁾ Sapard (Special accession programme for agriculture and rural development — Ειδικό ενταξιακό πρόγραμμα για τη γεωργία και την αγροτική ανάπτυξη). Τέθηκε σε εφαρμογή το 2000 για να διευκολύνει την προσαρμογή των γεωργικών διαρθρώσεων των υποψηφίων για ένταξη χωρών της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης.

Εφόσον αναφερόμαστε σε γαλακτοκομικές επιχειρήσεις, η επιχείρηση του Grajewo (450 θέσεις απασχόλησης) είναι μία από τις έξι εγκαταστάσεις παραγωγής του συνεταιρισμού Mlekol με 13 000 μέλη και 15 000 γεωργούς προμηθευτές. Η μεγαλύτερη πολωνική επιχείρηση γαλακτοπαραγωγής UHT, που δραστηριοποιείται στη Μαζουρία και στη βόρεια Ποντλάχε, αλλά διαθέτει τα προϊόντα της σε ολόκληρη τη χώρα, είχε επενδύσει εδώ 4 εκατ. ευρώ στην εγκατάσταση μιας μονάδας παραγωγής βουτύρου. Το Sapard κάλυψε το 40 % του κόστους αυτού του εξαιρετικά προηγμένου εξοπλισμού — «κορυφαίου στην Ευρώπη», σύμφωνα με το διευθυντή παραγωγής Groszyk Zbigniew.

Με τα πόδια, με το άλογο, με καγιάκ

Με κατά κεφαλήν ΑΕΠ που το 2001 ανερχόταν μόλις στο 31 % του μέσου όρου της Ένωσης των 15 (έναντι 41 % για ολόκληρη την Πολωνία και 64 % για την περιφέρεια της Βαρσοβίας), η Ποντλάχε είναι μια φτωχή περιοχή αλλά με τεράστιες δυνατότητες. Το βόρειο τμήμα της διαθέτει μεγάλα πλεονεκτήματα όσον αφορά τον τουρισμό: η περιοχή αυτή, που τη διασχίζει η Via Baltica (E67), η συντομότερη οδός που συνδέει τη Φινλανδία με την Κεντρική Ευρώπη μέσω των χωρών της Βαλτικής, χαρακτηρίζεται από χίλιες λίμνες και καλύπτεται κατά το ήμισυ από τεράστιες δασώδεις εκτάσεις, στις οποίες περιλαμβάνεται ένα από τα τελευταία αρχέγονα δάση της Ευρώπης. Είναι ένας παράδεισος για δραστηριότητες στη φύση και για περιπάτους, με τα πόδια, με ποδήλατο, με άλογο, για διαδρομές με πλοίο και κυρίως με κανό-καγιάκ. Το τεράστιο δίκτυο λιμνών και το κανάλι Augustow, το οποίο έχει κατασκευασθεί με βάση το γαλλικό πρότυπο του Canal du Midi, επιτρέπουν, πράγματι, διαδρομές αρκετών ημερών με κανό, καγιάκ και άλλα πλεούμενα. Αυτό το πλεονέκτημα έχει ήδη αξιοποιηθεί άμεσα: στην πόλη Augustow (30 000 κάτοικοι), τρεις επιχειρήσεις κατασκευής πλοίων και θαλαμηγών εξασφαλίζουν περισσότερες από 1 000 θέσεις εργασίας.

Με την ενίσχυση του Phare (*), η κοινότητα του Augustow έθεσε σε εφαρμογή ένα φιλόδοξο πρόγραμμα (κόστους 7 εκατ. ευρώ, εκ των οποίων τα 4,2 εκατ. ευρώ είναι η κοινοτική συνεισφορά) αστικής ανάπτυξης και τουριστικής ανάπτυξης με άξονα το κανάλι. Οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης θεωρούν τον τουρισμό ως βασικό αναπτυξιακό μοχλό γι' αυτή την πόλη, η οποία αποτελεί κέντρο ιαματικών λουτρών από το 1993, διαθέτει 40 000 κλίνες και υποδέχεται 100 000

επισκέπτες ετησίως. «Καταβάλλεται προσπάθεια να επιμηκυνθεί η τουριστική περίοδος η οποία εξακολουθεί να είναι εξαιρετικά περιορισμένη στους μήνες Ιούλιο-Αύγουστο και να προσελκυσθούν περισσότεροι αλλοδαποί επισκέπτες, έτσι ώστε να δημιουργηθούν όσο το δυνατό περισσότερες θέσεις εργασίας», εξηγεί ο Leslek Cieslik, δήμαρχος της πόλης. Παρά τη ναυπηγική βιομηχανία, την κατασκευή γεωργικών μηχανών, τα ιαματικά λουτρά και μια καπνοβιομηχανία, το ποσοστό ανεργίας στο Augustow δεν ήταν ποτέ κατώτερο του 16 %, ακόμα και κατά τη θερινή περίοδο.

Κανάλι

Θεωρούμενο από την αντιπροσωπεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στη Βαρσοβία ως «ένα από τα πλέον σύνθετα ευρωπαϊκά έργα στην Πολωνία», το έργο «αναβάθμιση και εμπορική αξιοποίηση του καναλιού του Augustow», χρηματοδοτούμενο από το πρόγραμμα Phare, αφορά την αποκατάσταση οχθών μήκους 2 800 m. Περιλαμβάνει επίσης την επιδιόρθωση — από τις διοχετεύσεις μέχρι το φωτισμό και από τις λιθοστρώσεις μέχρι τον οδικό εξοπλισμό — πέντε κύριων οδών της πόλης που οδηγούν στο κανάλι, στις οποίες περιλαμβάνεται και ένα τμήμα της Via Baltica. Επιπλέον, στην κεντρική πλατεία κατασκευάστηκε ένα κέντρο πληροφόρησης (φουτουριστικής αρχιτεκτονικής σε σχήμα πλοίου) με τουριστικό περίπτερο, καφετερία, αίθουσα συνεδρίων κλπ. Επίσης, διάφοροι χώροι του κέντρου της πόλης προορίζονται να υποδεχθούν επιχειρήσεις. Όλα αυτά τα έργα, που υλοποιήθηκαν από την άνοιξη μέχρι το χειμώνα του 2003, αποτελούν ένα ολοκληρωμένο και καλά δομημένο έργο, το οποίο συνδυάζει την οικονομική ανάπτυξη με την ποιότητα ζωής των κατοίκων.

«Αυτό που χρειάζεται τώρα είναι να αποκτήσουμε μέσα — ιστότοπο, ενημερωτικά φυλλάδια, ενημερωτικό περίπτερο κλπ. — που θα μας επιτρέψουν να προβάλλουμε το κανάλι στο εξωτερικό», προσθέτει ο Jerzy Demianczuk, υπεύθυνος του έργου και αντιδήμαρχος του Augustow, και διευκρινίζει ότι αυτά τα έργα στο Augustow είναι μόνο η αρχή. «Ελπίζουμε ότι θα υπάρξουν και πολλά άλλα μικρά έργα κατά μήκος του καναλιού. Το κανάλι έχει 14 υδατοφράκτες στην Πολωνία, ο ένας από τους οποίους αποτελεί και σύνορο με τη Λευκορωσία, και 4 στη Λευκορωσία. Οι αρχές της Λευκορωσίας αποφάσισαν να τους ανακαινίσουν μέχρι το 2005 και να εγκαταστήσουν στον υδατοφράκτη των συνόρων ένα σημείο ελέγχου εισόδου για να διευκολύνουν τη διεκπεραίωση των απαραίτητων διατυπώσεων διέλευσης των ατόμων με τα κανό.»

Δικαιούχοι του Sapard: από το αγρόκτημα στο γαλακτοκομείο

(*) Το πρόγραμμα Phare, που θεσπίστηκε το 1989, αρχικά για την Πολωνία και την Ουγγαρία («Πολωνία, Ουγγαρία: ενίσχυση για την οικονομική ανασυγκρότηση») εφαρμόζεται σε όλες τις υποψήφιες χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης. Οι δραστηριότητες του Phare εστιάζονται σε δύο προτεραιότητες: παροχή βοήθειας στις δημόσιες διοικήσεις των υποψήφιων χωρών, ώστε να αποκτήσουν τις απαραίτητες ικανότητες για να θέσουν σε εφαρμογή το κοινοτικό κεκτημένο, και στήριξη των επενδύσεων στους τομείς που είναι περισσότερο απαραίτητες: βασικές υποδομές, επιχειρήσεις, κοινωνικά μέτρα.

Σε απόσταση 31 km βορείως του Augustow, η πόλη Suwalki (με 68 000 κατοίκους) είναι περισσότερο βιομηχανική στην πόλη αυτή, 150 ΜΜΕ δραστηριοποιούνται στους τομείς της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας μεταποίησης ξυλείας. Επιπλέον, ασκούνται δραστηριότητες τυροποίησης, παραγωγής πουλερικών και ελαφράς μεταλλουργίας. Το 1996 δημιουργήθηκε ζώνη ελεύθερων συναλλαγών στην οποία έχουν εγκατασταθεί 20 εταιρείες που δραστηριοποιούνται σε πολλούς τομείς. Παρ' όλα αυτά, η πόλη παρουσιάζει ποσοστό ανεργίας υψηλότερο του 22 %, γεγονός που δημιουργεί κοινωνικά προβλήματα και εγκληματικότητα.

Από το 1995 έως το 1999, η κοινότητα της Suwalki έθεσε σε εφαρμογή εννέα έργα Phare συνολικού κόστους 1,7 εκατ. ευρώ, από τα οποία τα 0,6 εκατ. χρηματοδοτούνται από κοινοτική πηγή. Τα έργα αυτά αφορούσαν κυρίως τη διευθέτηση οδών και μικρών αστικών υποδομών. Ένα πρόγραμμα Phare «οικονομική και κοινωνική συνοχή 2002» συγχρηματοδοτεί (με 1,94 εκατ. ευρώ επί συνολικού κόστους 2,88 εκατ. ευρώ) την κατασκευή στη Suwalki υποδομών και οδών πρόσβασης σε μια ζώνη επιχειρήσεων 25 ha.

Εξάλλου, η πόλη Suwalki ήταν ένας από τους πρώτους δικαιούχους ενισχύσεων του ISPA (7) στην Πολωνία. Το έργο «βελτίωση της ποιότητας του νερού στη Suwalki», που άρχισε να υλοποιείται το 2001 (συνολικό κόστος: 12,468 εκατ. ευρώ εκ των οποίων η Ένωση χρηματοδοτεί το 50 %), αφορά την αναβάθμιση με βάση τα ευρωπαϊκά πρότυπα, του συνόλου του αποχετευτικού δικτύου και του δικτύου ύδρευσης της πόλης και των γύρω χωριών: κατασκευή αγωγών ύδατος 25 km, αποχετευτικών αγωγών 55 km, 44 αντλιοστασίων και 2 σταθμών καθαρισμού των λυμάτων την κατασκευή ενός σταθμού καθαρισμού του ύδατος χωρητικότητας 600 km³ ανά ώρα. Εγκατάσταση στο σταθμό καθαρισμού της Suwalki γεννητριών που χρησιμοποιούν ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, ιδίως βιοαέριο την αγορά συσκευών τηλεχειρισμού για εννέα αντλιοστάσια την εκπόνηση ενός ρυθμιστικού σχεδίου για τη διαχείριση του ύδατος.

Οικολογία, οικονομία, παιδαγωγική

Εκτός από τη βελτίωση της ποιότητας ζωής του τοπικού πληθυσμού, το έργο του ISPA συμβάλλει και στην προστασία των μοναδικών υδατικών συστημάτων του εθνικού δρυμού του Wigry (έκτασης 150 km²) με τον οποίο συνορεύουν πολλές κοινότητες της πόλης Suwalki. «Αυτή η θετική επίπτωση του έργου έχει πολύ μεγάλη οικολογική και οικονομική σημασία», εξηγεί ο Jozef Gajewski, δήμαρχος της Suwalki. «Ο τουρισμός είναι για μας και ένας βασικός αναπτυξιακός άξονας. Ο εθνικός δρυμός, με τις λίμνες και τους κάστορές του, είναι ο μεγαλύτερος πόλος έλξης.» Και ο δήμαρχος συνέχισε να ξετυλίγει τον μεγάλο κατάλογο των έργων που θα επιθυμούσε να υλοποιήσει: ανάπλαση του κέντρου της πόλης, ανακαίνιση 146 παλαιών κτιρίων, αξιοποίηση ενός μικρού αεροδρομίου, διευθέτηση ποδηλατοδρόμων, πίστες του σκι κ.ά. «Από ιδέες, τίποτ' άλλο! Ούτε και οι πόροι λείπουν... Αυτό που λείπει πρώτα απ' όλα είναι ακόμη πιο σημαντικό: καλοί άξονες επικοινωνίας με το εξωτερικό για τον απεγκλωβισμό της περιοχής.»

«Θα θέλαμε να δημιουργήσουμε ένα επιστημονικό πάρκο και ένα διασυνοριακό κέντρο καινοτομίας με τη Λιθουανία», συμπληρώνει ο Przybysz Darlusz, υπεύθυνος των περιβαλλοντικών έργων του ISPA για την κοινότητα της Suwalki.

Suwalki: σταθμός καθαρισμού που χρηματοδοτήθηκε από το ISPA

«Με το ISPA θέτουμε επίσης σε εφαρμογή ένα σύνολο μικρότερων έργων που μπορεί να είναι χρησιμότητα για τη διασυνοριακή συνεργασία. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι οι διαχωριστήρες λυμάτων που έχουν τοποθετηθεί στον ποταμό Czarna Hancza, ο οποίος ρέει και στη Λιθουανία.»

O Witlasi Rychlik, πρόεδρος της Εταιρείας Ύδρευσης της Suwalki, προσδίδει και άλλη μία αξία στο έργο ISPA που υλοποιεί: «Στο επίπεδο της μεθοδολογίας, θα έλεγα ότι το ISPA μας έμαθε πολλά. Χάρη στα έργα του, έχουμε εξοικειωθεί με το πνεύμα και τις κοινοτικές διαδικασίες και ορθές πρακτικές. Να είστε σίγουροι ότι είμαστε έτοιμοι να ενωθούμε μαζί σας».

Πληροφορίες

Αντιπροσωπεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην Πολωνία
Warsaw Financial Center (29th floor)
Emilii Plater 53
PL-00-113 Warszawa
Τηλ. (48-22) 520 82 00
Φαξ (48-22) 520 82 82
E-mail: delegation-poland@cec.eu.int

ΠΟΛΩΝΙΑ

Έκταση: 312 685 km²

Πληθυσμός: 38 219 000 κάτοικοι

Δείκτης ΑΕΠ ανά κάτοικο (2002):

41 (ΕΕ 15 = 100)

Στρατηγική των διαρθρωτικών ταμείων (2004-2006)

Η Πολωνία έχει διαπραγματευθεί ένα κοινοτικό πλαίσιο στήριξης (8 276 εκατ. ευρώ) που έχει τέσσερις τομείς προτεραιότητας: τις επιχειρήσεις, το ανθρώπινο δυναμικό, τις υποδομές, την περιφερειακή και αγροτική ανάπτυξη.

(7) Το ISPA (μέσο προενταξιακών διαρθρωτικών πολιτικών) στηρίζει τις επενδύσεις μεγάλης κλίμακας σε υποδομές μεταφορών και περιβάλλοντος στις Βουλγαρία, Τσεχική Δημοκρατία, Εσθονία, Ουγγαρία, Λεττονία, Λιθουανία, Πολωνία, Ρουμανία, Σλοβενία και Σλοβακία. Κατά την περίοδο 2000-2004, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε 324 έργα με συνολική συνεισφορά του ISPA ύψους 7 δισ. ευρώ.

Κύπρος

«Ένα φρεσκάρισμα για την παλιά Λευκωσία»

Αθηνά Παπαδοπούλου, αρχιτέκτων-συντηρήτρια (ρυθμιστικό σχέδιο Λευκωσίας)

Η γειτονιά της Ομεριέ, που βρίσκεται μέσα στα τείχη της Λευκωσίας, ήταν ιδανική για την υλοποίηση ενός έργου αστικής ανάπλασης. Η Ομεριέ, που ήταν για πολύ καιρό μια από τις πλουσιότερες

γειτονίες της πόλης, έχει εντυπωσιακά μεγάλο αριθμό μνημείων και κτιρίων, χαρακτηριστικών της παραδοσιακής αστικής αρχιτεκτονικής της Κύπρου. Δυστυχώς, με τη βίαιη διχοτόμηση της Λευκωσίας το 1974, η Ομεριέ μετατράπηκε σε μια εγκαταλειμμένη και υποβαθμισμένη ζώνη.

Για το λόγο αυτό, πραγματοποιήθηκε ένα έργο αποκατάστασης με σκοπό την ανάπλαση και επαναχρησιμοποίηση των ιστορικών μνημείων και, κατά συνέπεια, την ανασύσταση του αστικού ιστού. Ταυτόχρονα, το έργο αυτό θα είχε επιδεικτική αξία, έτσι ώστε να προωθηθούν οι δράσεις αυτού του τύπου.

Έτσι, το έργο εντάχθηκε στο πρόγραμμα *Partnership for the Future* (εταιρική σχέση για το μέλλον), που έθεσε σε εφαρμογή η Ευρωπαϊκή Ένωση τον Οκτώβριο του 2001, σε συνεργασία με τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών και την τεχνική υπηρεσία του UNOPS (*Γραφείο των Ηνωμένων Εθνών για Υπηρεσίες Έργων*). Το πρόγραμμα αυτό περιέχει ένα σημαντικό σκέλος που αφορά την ανάπλαση της παλιάς Λευκωσίας, τηρώντας το πνεύμα του «ρυθμιστικού σχεδίου της Λευκωσίας», ενός πολεοδομικού σχεδίου που καταρτίστηκε από κοινού από το Δήμο της Λευκωσίας, το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως του Υπουργείου Εσωτερικών και το PNUD (πρό-

γραμμα των Ηνωμένων Εθνών για την ανάπτυξη), και εφαρμόζεται σε συνεργασία με τις δύο κοινότητες —ελληνική και τουρκική— της πόλης.

Για την ανάπλαση της Ομεριέ, πραγματοποιήθηκε μια παρέμβαση σε τρία στάδια:

- το πρώτο στάδιο (Νοέμβριος 2002 - Μάιος 2003) αφορούσε την αποκατάσταση και την επαναχρησιμοποίηση του αποχετευτικού δικτύου, του οδικού δικτύου και των πεζοδρομίων
- η δεύτερη παρέμβαση (Φεβρουάριος 2003 - Οκτώβριος 2003) αφορούσε την ανακαίνιση των παλαιών λουτρών της Ομεριέ (οθωμανικό κτίσμα του 16ου αιώνα) και του περιβάλλοντος χώρου
- κατά το τρίτο στάδιο (Φεβρουάριος 2003 - Ιούλιος 2003) πραγματοποιήθηκε η ανάπλαση των κήπων και της βόρειας πρόσοψης του τζαμιού της Ομεριέ, πρώην μοναστηριού του τάγματος του Αγίου Αυγουστίνου που κτίστηκε τον 14ο αιώνα.

Χάρη σε αυτή την επένδυση που ανήλθε σε 1,24 εκατ. ευρώ, εκ των οποίων 1,16 εκατ. ευρώ κατέβαλε η Ευρωπαϊκή Ένωση, η γειτονιά της Ομεριέ απέκτησε ξανά ομορφιά και νιότη. Αξίζει να επισημάνουμε ότι το ένα τρίτο των ευρωπαϊκών κεφαλαίων προεναξιακής ενίσχυσης για την Κύπρο αφορούν τα επονομαζόμενα «δικονομικά» έργα (περίπου 4 εκατ. ευρώ από τα 12 εκατ. ευρώ που χορηγούνται ετησίως από το 2000 και μετά).

Πληροφορίες

Αθηνά Παπαδοπούλου
Ρυθμιστικό σχέδιο Λευκωσίας
Τηλ. (357) 22 79 75 42
Φαξ (357) 22 30 41 44
E-mail: masterplan3@nicosia.org.cy
Internet: <http://www.nicosia.org.cy/greek/greekindex.asp>
<http://www.undp-unops-pff.org>

ΚΥΠΡΟΣ

Έκταση: 9 250 km²
Πληθυσμός: 715 000 κάτοικοι
Δείκτης ΑΕΠ ανά κάτοικο (2002):
76 (ΕΕ 15 = 100)

Στρατηγική των διαρθρωτικών ταμείων (2004-2006)

Στην Κύπρο, το ΕΕΠ του στόχου 2 (29 εκατ. ευρώ) αφορά τη βιώσιμη αγροτική ανάπτυξη και την ανάπτυξη των αστικών περιοχών με δυσκολίες. Το ΕΕΠ του στόχου 3 (22 εκατ. ευρώ) αποσκοπεί στην ενδυνάμωση της αγοράς εργασίας και στην ανάπτυξη της εκπαίδευσης και συνεχούς κατάρτισης. Επιπλέον, η Κύπρος επωφελείται από ένα πρόγραμμα ενίσχυσης της αλιείας ύψους 3,4 εκατ. ευρώ.

Εσθονία

«Ένα κορυφαίο έργο»

Eero Pärigmae, προϊστάμενος της διεύθυνσης εξωτερικών χρηματοδοτήσεων, Υπουργείο Οικονομικών και Μεταφορών της Εσθονίας

Όταν μου ζήτησαν να μιλήσω για ένα εσθονικό έργο που συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση, εξέτασα τον κατάλογο όλων των έργων Phare που υλοποιούνται σε όλη τη χώρα. Θα μπορούσα να διαλέξω ένα πολύ καινοτόμο έργο ή

ένα έργο δημιουργίας πολλών θέσεων εργασίας. Όμως, διάλεξα ένα σχετικά συνηθισμένο έργο για τον τομέα του τουρισμού. Το κέντρο αναψυχής και αθλητισμού της Haanja, κοντά στα νότια σύνορα με την Εσθονία, είναι, πράγματι, για μένα ένα πολύ καλό παράδειγμα περιφερειακής ανάπτυξης, τόσο για το στόχο του όσο και για τον τρόπο υλοποίησής του.

Η ιδέα του έργου ξεκίνησε το 1999, όταν το Υπουργείο Οικονομίας έκανε μια καταγραφή προτάσεων έργων στο πλαίσιο του προγράμματος Phare για την ΟΚΣ (*) 2000. Η κομητεία του Võru και ο Δήμος της Haanja συνεργάστηκαν για να προτείνουν την κατασκευή ενός κέντρου αναψυχής στους πρόποδες του υψηλότερου λόφου της Εσθονίας, αλλά και όλων των χωρών της Βαλτικής, του Suur Munamägi (μητέρα των λόφων), με υψηλότερο σημείο τα... 318 m.

Λόγω του ανάγλυφου της, η περιοχή της Haanja συγκέντρωνε ήδη επισκέπτες για χιονοδρομίες αντοχής το χειμώνα και ορεινή ποδηλασία το καλοκαίρι, αλλά δεν υπήρχε υποδομή υποδοχής των επισκεπτών. Έπρεπε, συνεπώς, να δημιουργηθεί, αφενός, ένα κέντρο πολλών δραστηριοτήτων (με βεστιάρια, καφετερία, υπηρεσία ενοικίασης εξοπλισμού χιονοδρομίας κλπ.) και, αφετέρου, να δημιουργηθούν πίστες με βάση τα πρότυπα της Διεθνούς Ομοσπονδίας Χιονοδρομίας, έτσι ώστε να είναι δυνατή η διοργάνωση διαγωνισμών υψηλού επιπέδου. Γι' αυτό, έπρεπε να ανασχεδιαστούν και να διαπλατυνθούν οι υφιστάμενες πίστες, να αγορασθούν ένας ειδικός εκχιονιστήρας και άλλα μηχανήματα συντήρησης. Έπρεπε επίσης να φωτισθούν οπωσδήποτε και οι πίστες, εφόσον η μέρα τον χειμώνα δεν διαρκεί περισσότερες από έξι ή επτά ώρες. Τέλος, το κέντρο χρειαζόταν κυρίως ένα σχέδιο μάρκετινγκ για την προβολή του στην Εσθονία και τις γειτονικές χώρες.

ΕΣΘΟΝΙΑ

Έκταση: 45 226 km

Πληθυσμός: 1 356 000 κάτοικοι

Δείκτης ΑΕΠ ανά κάτοικο (2002): 40 (ΕΕ 15 = 100)

Στρατηγική των διαρθρωτικών ταμείων (2004-2006)

Τα διαρθρωτικά μέσα επιδιώκουν τέσσερις στόχους προτεραιότητας στην Εσθονία (με 371 εκατ. ευρώ): την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού, την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων, τη στήριξη της γεωργίας, της αλιείας και της αγροτικής ανάπτυξης καθώς και τη βελτίωση των υποδομών και την τοπική ανάπτυξη.

Το δυσκολότερο ήταν το στάδιο της υλοποίησης. Απαιτούνταν πολλές προσπάθειες και χρόνος για την αξιολόγηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων και το σχεδιασμό των υποδομών. Στη συνέχεια, αφού καθορίστηκαν η συγγραφή τεχνικών και αρχιτεκτονικών υποχρεώσεων, αποδείχθηκε ότι οι πόροι που είχαν προβλεφθεί για την υλοποίηση του έργου δεν ήταν επαρκείς. Όπως όμως λέμε συνήθως «όταν θέλεις, μπορείς», η δημοτική αρχή δεν δίστασε να διαθέσει πρόσθετα κεφάλαια και το ίδιο έπραξε και η εσθονική κυβέρνηση. Ως προς αυτό, ολόκληρη η διαδικασία κατασκευής απέδειξε πόσο μεγάλη σημασία, ακόμη και καθοριστική, έχει η καλή συνεργασία ανάμεσα στις τοπικές αρχές και την κεντρική διοίκηση.

Αποτέλεσμα: κατασκευάσαμε ένα πολύ ωραίο κέντρο πολλαπλών δραστηριοτήτων, το οποίο είναι καλά προσαρμοσμένο στο περιβάλλον, που τον χειμώνα φιλοξενεί τους χιονοδρόμους και το καλοκαίρι τους ποδηλάτες, τους περιπατητές και άτομα που αγαπούν την πεζοπορία και έρχονται να χαρούν τη θέα που τους προσφέρει η υψηλότερη κορυφή της Εσθονίας. Το κέντρο μπορεί να υποδεχθεί μέχρι 60 άτομα για σεμινάρια. Οι χιονοδρόμοι έχουν τη δυνατότητα να επιλέξουν πίστες 1, 3, 5 ή 10 km. Ένα τμήμα μήκους 3,2 km, με πολύ καλό φωτισμό, επιτρέπει τη χιονοδρομία μέχρι τις 9 η ώρα το βράδυ. Για την κατασκευή του έργου δαπανήθηκαν 636 000 ευρώ. Η Ευρωπαϊκή Ένωση διέθεσε 395 000, η εσθονική κυβέρνηση 117 000 και η δημοτική αρχή της Haanja 124 000.

Στα εγκαίνια του κέντρου αναψυχής και αθλητισμού της Haanja τον Δεκέμβριο του 2003, ο Mati Alaver, προπονητής της εσθονικής εθνικής ομάδας χιονοδρομιών αντοχής, αυτός που οδήγησε πολλούς εσθονούς χιονοδρόμους στα βάθρα των Ολυμπιακών Αγώνων και των παγκόσμιων πρωταθλημάτων, βρήκε τα σωστά λόγια για να περιγράψει την επιτυχία του έργου: «Δημιουργώντας ένα κέντρο αναψυχής και αθλητισμού σε αυτή την περιοχή, οι εσθονικές αρχές εκπλήρωσαν την αποστολή τους απέναντι σε όσες και όσους αγαπούν τον αθλητισμό». Νομίζω ότι τα λόγια του ανταμείψαν τα μέλη της ομάδας που ήταν υπεύθυνα για το έργο τα οποία, επί τρία έτη, κατέβαλλαν κάθε δυνατή προσπάθεια για την ολοκλήρωσή του.

Η υλοποίηση για πρώτη φορά ενός έργου οικονομικής και κοινωνικής συνοχής με ευρωπαϊκά κεφάλαια ήταν ένα δύσκολο εγχείρημα για τον μικρό δήμο της Haanja. Όμως, η επιτυχία αυτή ήταν αφορμή να εγκριθεί ένα νέο έργο Phare ΟΚΣ, η υλοποίηση του οποίου εκτιμάται ότι θα αρχίσει το 2004. Πρόκειται για την πλήρη ανακαίνιση του πύργου που κατασκευάστηκε το 1939 στο υψηλότερο σημείο της Εσθονίας και ανακαινίστηκε για τελευταία φορά το 1969.

(*) ΟΚΣ: οικονομική και κοινωνική συνοχή.

Μάλτα

«Το περιβάλλον είναι ο κερδισμένος του ενιαίου εγγράφου προγραμματισμού 2004-2006 της Μάλτας»

Marlene Bonnici, προϊσταμένη της διαχειριστικής αρχής της Μάλτας για τα διαρθρωτικά ταμεία και το Ταμείο Συνοχής

Η Μάλτα είναι μια από τις πιο πυκνοκατοικημένες χώρες του κόσμου και έχει μακράν τη μεγαλύτερη πυκνότητα πληθυσμού στην Ευρωπαϊκή Ένωση με 1.200 κατοίκους ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο. Επιπλέον, το αρχιπέλαγος

αποτελείται από τρία νησιά με ένα πολύ εύθραυστο περιβάλλον. Η Μάλτα διαθέτει επίσης ένα ισχυρό τουριστικό κλάδο με περισσότερους από ένα εκατ. επισκέπτες το χρόνο. Ο εξαιρετικά αστικοποιημένος χώρος στον οποίο ζούμε και η οικονομική ανάπτυξη της χώρας κατά τη δεκαετία του '90 δημιούργησαν, μεταξύ άλλων, και ισχυρές πιέσεις στο περιβάλλον του νησιού.

Οι κυβερνητικές δαπάνες για το περιβάλλον αυξήθηκαν σημαντικά κατά την τελευταία διετία. Επιπλέον, η υποχρέωση συμμόρφωσης προς το κοινοτικό κεκτημένο συνέβαλε στο να ενισχυθεί η εταιρική σχέση με μη κυβερνητικούς οργανισμούς και είχε και θετική επίπτωση στην εφαρμογή της νέας νομοθεσίας, αν και πρέπει να γίνουν ακόμη πολλά σε αυτό τον τομέα, ιδίως όσον αφορά τις περιβαλλοντικές υποδομές.

Κατά τη διάρκεια της ενταξιακής της πορείας, η Μάλτα έπρεπε να ενσωματώσει στο δίκαιό της ένα τεράστιο όγκο νομοθετικών πράξεων χωρίς στήριξη, όσον αφορά τις υποδομές, από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η Μάλτα δεν ήταν επιλέξιμη για ενίσχυση του ΜΠΔΠ, αλλά το πρόγραμμα προενταξιακής ενίσχυσης του 2003 προέβλεπε τη δυνατότητα συγχρηματοδότησης ενός έργου μικρών υποδομών. Η Μάλτα επέλεξε το περιβάλλον και εφαρμόζει σήμερα ένα έργο επεξεργασίας υδάτων για το νησί Gozo. Σε αντίθεση με τις διατάξεις που διέπουν τις ενισχύσεις του ΜΠΔΠ, ωστόσο, η Μάλτα συγχρηματοδότησε το έργο αυτό με εθνικά κεφάλαια κατά 50 %. Τόσο σημαντική είναι η δέσμευση που έχει αναλάβει η Μάλτα απέναντι στο περιβάλλον.

Όταν συνέταξε το ενιαίο έγγραφο προγραμματισμού της Μάλτας για τα διαρθρωτικά ταμεία, η κυβέρνηση πήρε μια συνειδητή απόφαση να διαθέσει στον περιβαλλοντικό τομέα το μεγαλύτερο μέρος των κεφαλαίων που θα λάβει η Μάλτα μετά την ένταξη. Αυτό ήταν, ασφαλώς, σε βάρος άλλων τομέων και προτεραιοτήτων που έχουν επίσης ζωτική σημασία για την ανάπτυξη της Μάλτας. Η κυβέρνηση έκανε αυτή την τεράστια προσπάθεια για να διασφαλίσει τη διατήρηση των νησιών και των οικοσυστημάτων τους. Ήταν επίσης μια απόφαση που δεν βασιζόταν σε κοντόφθαλμους υπολογισμούς, αλλά μια απόφαση για επένδυση στο μέλλον της χώρας και των επόμενων γενιών. Η απόφαση έγινε αποδεκτή από όλους, αν και με κάποια απροθυμία από ορισμένες οργανώσεις που θα επιθυμούσαν να ενισχυθούν ορισμένες άλλες προτεραιότητες.

Με βάση το ενιαίο έγγραφο προγραμματισμού, η Μάλτα σχεδιάζει την υλοποίηση έργων για την επεξεργασία αποβλήτων, για το πόσιμο νερό, για την επεξεργασία των λυμάτων, για την ποιότητα της ατμόσφαιρας και την προστασία της φύσης, μεταξύ άλλων. Σχεδιάζεται επίσης μια εκπαιδευτική εκστρατεία για να στηριχθούν αυτά τα έργα και να γίνουν κατανοητά. Τα έργα αυτά θα συμπληρωθούν και με άλλα περιβαλλοντικά έργα (κυρίως για την επεξεργασία στερεών αποβλήτων) με ενίσχυση του Ταμείου Συνοχής. Και σε αυτή την περίπτωση, η Μάλτα αποφάσισε να χορηγήσει ποσοστό άνω του 60 % των χρηματοδοτήσεων αυτού του τομέα (που υπερβαίνει κατά πολύ το υποχρεωτικό 50 %) για το περιβάλλον, σε βάρος των υποδομών μεταφορών, οι οποίες είναι επίσης απαραίτητες και θα είχαν πολύ μεγαλύτερο ορατό αποτέλεσμα βραχυπρόθεσμα.

Για τους παραπάνω λόγους, ελπίζουμε πράγματι ότι θα βελτιώσουμε μακροπρόθεσμα την ποιότητα ζωής όλων των πολιτών και των επόμενων γενιών, αλλά και την ποιότητα ζωής που απολαμβάνουν οι εκατοντάδες χιλιάδες τουρίστες που μας επισκέπτονται κάθε χρόνο.

ΜΑΛΤΑ

Έκταση: 316 km
Πληθυσμός: 397 000 κάτοικοι
Δείκτης ΑΕΠ ανά κάτοικο (2002): 69 (ΕΕ 15 = 100)

Στρατηγική των διαρθρωτικών ταμείων (2004-2006)

Η Μάλτα (με 63,2 εκατ. ευρώ) θα πραγματοποιήσει στρατηγικής σημασίας επενδύσεις και θα ενισχύσει την ανταγωνιστικότητα των μεταποιητικών και τουριστικών επιχειρήσεων, θα ευνοήσει την επαγγελματική ένταξη και κατάρτιση, θα θέσει σε εφαρμογή ενέργειες υπέρ του περιβάλλοντος, της αγροτικής ανάπτυξης και της αλιείας. Προβλέπεται η χορήγηση ειδικής ενίσχυσης στη νήσο Gozo.

ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ

Πολιτιστική διαδρομή του Δούναβη

Συνολικό κόστος (χάρτες): 290 886 ευρώ
Συνεισφορά ΕΕ: 122 977 ευρώ

«Η βασική ιδέα που χαρακτηρίζει το έργο Interreg III B, στο οποίο συμμετέχουν όλες οι χώρες που διασχίζει ο μεγάλος ποταμός, και ιδίως η Βουλγαρία, είναι να συμβάλει η πολιτιστική πολυμορφία που χαρακτηρίζει την κοιλάδα του Δούναβη στην περιφερειακή ανάπτυξη. Μία από τις ενέργειες ήταν η έκδοση ενός χάρτη της περιοχής του Δούναβη με κλίμακα 1 : 500 000. Εκδόθηκε ένας χάρτης με τα πολιτιστικά αξιοθέατα που συμπληρώνει έναν κατάλογο της βιομηχανικής κληρονομιάς που βρίσκεται στις όχθες του Δούναβη.»

Eugen Scherer, διευθυντής του έργου
post.k1@noel.gv.at

ΟΥΓΓΑΡΙΑ

Πρόγραμμα εταιρικής σχέσης βιομηχανικών πάρκων (IPPP)

Συνολικό κόστος: 40 534 ευρώ
Συνεισφορά ΕΕ: 21 687 ευρώ

«Το πρόγραμμα εταιρικής σχέσης μεταξύ βιομηχανικών πάρκων (IPPP), που χρηματοδοτείται στο πλαίσιο του προγράμματος Interreg II Γ Cadres (ευρωπαϊκός χώρος Κεντρικής και Νοτιοανατολικής Ευρώπης, Αδριατικής και παραδουνάβιων περιοχών), είχε στόχο τη δημιουργία δικτύων συνεργασίας μεταξύ πάρκων και ζωνών οικονομικών δραστηριοτήτων των περιφερειών στόχου, έτσι ώστε να διευκολύνεται η ανταλλαγή πληροφοριών και τεχνογνωσίας. Οι δράσεις του IPPP αφορούσαν κυρίως την οργάνωση των βιομηχανικών πάρκων σε δίκτυο, τη διοργάνωση ενεργειών κατάρτισης, εκπαιδευτικών ταξιδιών, συνεδρίων πρακτικής άσκησης και διεθνών σεμιναρίων. Το έργο είχε ως αποτέλεσμα τη δημιουργία δικτύων και ροής πληροφοριών ανάμεσα σε συγγαρικούς, ιταλικούς και ρουμανικούς συνεργαζόμενους φορείς.»

György Márton, υποδιευθυντής ανάπτυξης, Οργανισμός Περιφερειακής Ανάπτυξης Νότιας Ευρώπης Περιοχής Δουνάβειως
martongy@ddrft.hu

ΤΣΕΧΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Διασυνοριακό ποδηλατικό δίκτυο

Συνολικό κόστος (σήμανση): 15 993 ευρώ
Συνεισφορά ΕΕ: 6 862 ευρώ

«Το Euregio Egrensis σχεδίασε για τις τέσσερις παραμεθόριες περιοχές Βοημίας/Βαυαρίας/Σαξονίας/Θουριγγίας ένα δίκτυο διαδρομών ποδηλασίας μήκους 500 km που συνδυάζει τον αθλητισμό, τον τουρισμό, τον πολιτισμό και δραστηριότητες ανακάλυψης. Αυτό το έργο Phare ΔΣΣ (¹) αφορά τη χάραξη και σήμανση της διαδρομής καθώς και την έκδοση ενός οδηγού που περιγράφει κάθε τμήμα και αξιοθέατο της διαδρομής. Αναδεικνύονται κυρίως δύο θέματα που συνδέουν το παρελθόν με το παρόν των συνεργαζόμενων περιοχών: η εξορμητική δραστηριότητα και τα ιαματικά λουτρά. Το δίκτυο περιλαμβάνει, πράγματι, πολλά κέντρα ιαματικών λουτρών και, από την άποψη αυτή, συμμετέχει σε μια προσπάθεια προώθησης του ιαματικού τουρισμού μαζί με το Interreg.»

Lubomír Kovár, διευθυντής Euregio Egrensis
euroegrensis@iol.cz

(¹) ΔΣΣ: διασυνοριακή συνεργασία.

ΣΛΟΒΑΚΙΑ

Εκκολαπτήριο επιχειρήσεων του Spišská Nova Ves

Συνολικό επιλέξιμο κόστος: 543 532 ευρώ
Συνεισφορά ΕΕ: 325 000 ευρώ

«Το εκκολαπτήριο επιχειρήσεων της Spišská Nova Ves κατασκευάστηκε από τον Δεκέμβριο του 2002 μέχρι τον Οκτώβριο του 2003 και εγκαινιάστηκε επίσημα στις 19 Φεβρουαρίου 2004. Το έργο αφορά τη βελτίωση του οικονομικού περιβάλλοντος της περιοχής του Spišská Nova Ves με τη δημιουργία μιας αποδοτικής υποδομής που προσφέρει ένα μεγάλο φάσμα υπηρεσιών στις επιχειρήσεις. Το κέντρο επιχειρήσεων παρέχει εξοπλισμό και τεχνική βοήθεια τόσο στις νεοσυσταθείσες όσο και σε ήδη υπάρχουσες επιχειρήσεις. Το Ευρωπαϊκό Κέντρο Επιχειρήσεων και Καινοτομίας της Spišská Nova Ves συμπληρώνει με ικανοποιητικό τρόπο τις υπηρεσίες οι οποίες παρέχονται στις επιχειρήσεις που είναι εγκατεστημένες στο φυτώριο. Οι επιχειρήσεις αυτές μπορούν να καταλαμβάνουν κτιριακές εγκαταστάσεις και γήπεδα μέχρι 1 100 km στο εσωτερικό αυτού του κέντρου.»

Katarina Krotakova, διευθύντρια, BIC Spišská Nova Ves
bicsnv@spisnet.sk

Ιστότοπος Inforegio

Ο ιστότοπος Inforegio παρουσιάζει μια πλήρη επισκόπηση της ευρωπαϊκής περιφερειακής πολιτικής. Για τις τελευταίες πληροφορίες, συμβουλευθείτε το τμήμα Newsroom:
http://europa.eu.int/comm/regional_policy/newsroom/index_en.htm

